

بنیاد شهید و امور ایثارگران با هدف تبیین ارزش‌های والای انسانی و ترویج فرهنگ ایثار و شهادت، هشتمین جشنواره ملی تئاتر ایثار را برگزار می‌کند. این جشنواره با موضوعات جلوه‌های ایثار و شهادت در دوران انقلاب و دفاع مقدس، جلوه‌های ایثار و شهادت در زندگی نامه شهدا، ایثارگران، شهدای محور مقاومت (شهدای مدافع حرم)، شهدای امنیت، سبک زندگی ایثارگرانه، ایثار اجتماعی در دوران معاصر، جلوه‌های ایثار و از خودگذشتگی

هشتمین

جشنواره ملی تئاتر ایثار

روزی که تئاتر به‌اصطلاح مدرن شد و سبک و سیاق خاص برای خود دست و پا کرد، مخاطبانش هم خاص شدند. دیگر نه هنرمندان که برای خود صاحب منزلت شده بودند میل و رغبتی داشتند تا به میان مردم عام بروند و نمایش اجرا کنند، نه مخاطب عام تمایلی به رفتن به سالن نمایش و تماشای تئاترهای روی صحنه نشان داد.
ماحصل همین فاصله‌گذاری تئاتری، این شد که طی بیش از نیم‌قرن، تئاتر وظیفه اصلی‌اش فرهنگ‌سازی و آموزش هنجارها و ارزش‌های جامعه را به فراموشی سپرد و به عنوان یک هنر لوکس و تجملاتی خود را معطوف به نیازها و سلايق خاص کرد. در چندساله اخیر، فرهنگ‌سازی و هویت‌سازی به عنوان یک دغدغه در جامعه باعث شدتئاتری‌ها هم‌شانه به‌شانه دیگر متولیان این حوزه، با نگاهی به گذشته و تمرکز بر شیوه‌های اجرایی هنرمندان سنتی به سمت مخاطب عام بیایند.
ماحصل این بازگشت به عقب، رونق هنرهای نمایشی ایرانی و سنتی، توسعه آنها و از همه مهم‌تر، همسو نمودن شان باسیر توسعه‌تکنولوژی و شرایط حاکم بر جامعه امروزی بود.
نمایش‌های میدانی بزرگ که به نوعی توسعه‌یافته تعزیه، هنر ناب ایرانی است از دل همین تفکر بیرون آمد. سابقه این شیوه اجرایی به سال ۱۳۸۳ و اجرای نمایش «شب آفتابی» اثر بهزاد بهزادپور بود. استقبال بی نظیر مخاطبان از این نمایش واثریری که بر جامعه گذاشت، باعث شد تا این شیوه نوظهور به مرور به یک اسلوب نمایشی برای تعامل با مخاطب عام تبدیل شود. شیبی در کپکشان، فصل شیدایی، تنهاتر از مسیح، محشر، سرزمین خورشید، روشنایی شب تار، جهان بانو و... از جمله نمایش‌هایی بود که بر پایه همین تفکر تولید شدند و به اجرا درآمدند. «بازگشت» آخرین نمونه از این دست نمایش‌های میدانی است که به کوشش موسسه سینمایی ققنوس و نویسندگی و کارگردانی حسن برزا در بوستان ولایت روی صحنه است.

نمایش‌های میدانی، هنر بومی ایرانی

شب آفتابی که شروع شد، استقبال به قدری زیاد بود که مورد تمجید بسیاری از مسئولان کشور قرار گرفت. در همان ایام رهبر معظم انقلاب از دست‌اندرکاران این مجموعه دعوت کردند و در آن دیدار ایشان فرمودند که این کار مثل تئاتر از غرب به ما نرسیده؛ طراحی بومی و اسلامی دارد و مردم ارتباط خوبی گرفته‌اند و فرمودند که این کار باید تکثیر شود و در انحصار افراد نماند و این کار را باید به شهرهای مختلف ببرید. این پیام مهم، روحیه تازه‌ای برای گروه‌های نمایشی بود تا با قدرت و تلاش بیشتر به سمت تولید این‌گونه آثار همت‌گمارند که نتیجه‌اش تأسیس موسسه ققنوس زیر نظر موسسه اوج بود. موسسه‌ای که حالا دیگر به یک کمپانی تئاتری تبدیل شده است.
علی اسماعیلی، تهیه‌کننده نمایش «بازگشت» با تأکید براین‌که موسسه سینمای ققنوس تبدیل به یک کمپانی تولید نمایش‌های میدانی شده است، به جام‌جم گفت: این موسسه یکی از مراکز وابسته به سازمان هنری – رسانه‌ای اوج است که متولی برگزاری نمایش‌های میدانی است و اکنون تبدیل به یک کمپانی شده است. در گذشته اگر قصد داشتیم یک نمایش میدانی را اجرا کنیم، شاید نزدیک به دو سال نیازمند تولید محتوا و سپس آماده‌سازی و پیش‌تولید بودیم؛ مراحل پیش تولید حداقل شش ماه تولید می‌کشید تا نهایتاً بتوانیم یک ماه نمایش اجرا کنیم ولی امروز این فرآیند به‌صورتی است که فاصله اجرای نمایش‌ها با بیگ‌پروداکشن این موسسه کمتر از ۱۰ روز است و این به همت یک کار جمعی صورت می‌گیرد که توانسته یک کمپانی تولید نمایش‌های میدانی را در تهران راه‌اندازی کند.

اسماعیلی ایجاد نمایش‌های میدانی در کلانشهرهای کشورمان را ضرورت دانست و ادامه داد: تلاش می‌کنیم در کلانشهرها مراکز توانمند را با ظرفیت استانی ایجاد کنیم تا این محصولی را که رهبر انقلاب از آن به عنوان «محصول هنری بومی ایرانی» یاد کردند که از غرب نیامده است، بتوانیم تقویت کنیم. افراد زیادی از سراسر ایران با این موسسه در ارتباط هستند و مطالبه برگزاری چنین نمایش‌هایی را دارند؛ لذا ما قصد داریم این فعالیت‌ها را توسعه دهیم، هرچند ظرفیت و امکان محدود است اما امیدواریم روزی بتوانیم این اثر بومی ایرانی را در تمام شهرها با محتوای مختلف اجرا کنیم. او محتوای‌های بومی ایرانی، اسلامی را مناسب اجرا در نمایش‌های میدانی دانست و یادآور شد: نمایش‌های میدانی بالاترین اثر را بر مخاطب دارند؛ ما یک فیلم سینمایی را اگر با درجه یک‌ترین عوامل و بهترین جلوه‌های ویژه، محتوا، نوع تکنیک فیلمبرداری و بازی تولید و به مخاطب عرضه کنیم، در نهایت این تصویر روی پرده سینما می‌نشیند؛ درحالی‌که مخاطب در نمایش میدانی در دل حادثه است و تمام اتفاقات را به صورت زنده و واقعی می‌بیند.

این میزان نزدیکی مخاطب به حادثه، عامل تاثیرگذار است. به خاطر همین است که نمایش میدانی جزو اثرگذارترین آثار هنری در میان هنرهای نمایشی است. تهیه‌کننده نمایش بازگشت خاطرنشان کرد: نمایش‌های میدانی که در ایران اجرا می‌شود، هیچ مشابهی در دنیا ندارد و رهبر معظم انقلاب ناظر بر همین ویژگی‌ها، درباره کارهایی که صورت گرفته فرموده‌اند نمایش بومی ایرانی است و مثل تئاتر و سینما از غرب به ما نرسیده است.

همسران معظم جانبازان، آزاده‌ها و خانواده‌های معظم شهدا در دوره معاصر و جلوه‌های ایثار و شهادت در مقاطع مختلف تاریخی به خصوص تاریخ معاصر انقلاب برگزار می‌شود. جشنواره شامل بخش صحنه‌ای و خیابان است و آخرین مهلت ارسال آثار حداکثر تا تاریخ ۱۵ دی‌ماه ۱۴۰۲ و زمان برگزاری اسفند ۱۴۰۲ خواهد بود. نگاه هنرمندانه به فرهنگ ایثار و از خودگذشتگی، زندگی نامه شهدا و ایثارگران شاخص در هر استان، مقل خوانی شهدا،

شهدای مدافع حرم، شهدای امنیت، شهدای غزه، مناسب‌سازی محیط شهری برای زندگی ایثارگران، توجه به رویدادهای تاریخ معاصر انقلاب و زندگی‌نامه شهدای انقلاب به خصوص شهدای ثور، بخشی از محورهای مورد توجه و تأکید جشنواره ایثار است که از میان نمایش‌های متقاضی با شیوه‌های مختلف نمایشی در بخش‌های سگانه با اولویت قراردادن محورهای مورد تأکید جشنواره تئاتر ایثار انتخاب می‌شوند.

گفت‌وگوی «جام‌جم» با کارگردان و تهیه‌کننده نمایش «بازگشت»

جدال میان امید و ناامیدی

نگاهی متفاوت به فلسفه امید

جدیدترین و در عین حال متفاوت‌ترین نمایش میدانی موسسه ققنوس به خوبی نمایانگر تلاش و جدیت عوامل اجرایی است؛ نمایشی دراماتیک همراه با دکورهای متنوع که در آن با نگاهی متفاوت امید و ناامیدی به چالش کشیده شده‌است. محور اصلی بازگشت که سعی دارد با وام‌گیری از مقاطع و روایت تاریخ مخاطب را با خود همراه کند، صبر، امید و توکل در برابر یأس و ناامیدی است. انتخاب یک موضوع مهم که شاید جای آن در نمایش به شدت خالی باشد، برای یک نمایش میدانی که مخاطب عام گسترده دارد نشانه‌ای از هوشمندی تیم سازنده است.

علی اسماعیلی با تأکید بر این‌که موضوع نمایش بازگشت تقابل یأس و امید است، گفت: بخشی از صحنه‌هایی که در طول نمایش اجرا می‌شود، مربوط به قصص قرآنی و تاریخ انبیاست، بخش دوم نمایش یک فضای جدید از دوران امیرکبیر تا تاریخ معاصر و پیش از انقلاب است که بعد با دوران عصر کنونی گره می‌خورد. او افزود: اگر مسأله

امید را همانند یک تابلوی نقاشی و دارای قطعات مختلف در نظر بگیریم، هر تکه از این پازل یک نوع از ناامیدی به همراه دارد. امروزه شاهد انواع ناامیدی هستیم؛ مشکلات اقتصادی، تحریم، ظلم به مظلوم، عاشقانه‌های ناامیدانه، بیماری، گرفتاری و صدها مدل دیگر ناامیدی را می‌توان نام برد. ما چنت مدل ناامیدی را که خیلی از افراد به صورت روزمره دیگر آن هستند و ذهن خیلی از جوانان را درگیر کرده است، انتخاب کردیم و براساس همین مسائل به دل تاریخ رفتیم و جست‌وجو کردیم که در کجای تاریخ از خلقت آدم تا به امروز با چنین اتفاقی روبه‌رو بوده است و مابه‌ازای تاریخی برای آنها پیدا کردیم و آن را با حلقه وصل‌هایی که از نظر تکنیک و درام ایجاد کردیم به دل داستان آوردیم تا به یک نمایش جامعی برسیم.

این تهیه‌کننده با تأکید بر این‌که نمایش بازگشت روایت

دغدغه جوان امروزی است، تصریح کرد: بسیاری از جوانان و نوجوانان و بزرگسالان گرفتار مسائلی هستند که در نمایش مطرح شده است؛ البته ادعا

برش

نهایت جدال امید و ناامیدی

بازگشت، روایتی از سرانجام و انتخابی اشتباه، از آغاز تا پایان راه است. روایت آن لحظات از زندگی که ممکن است هرکدام از ما در آن مورد آزمایش روزگار قرار گیریم. این داستان روایت سبز و امید و توکل در برابر یأس و ناامیدی است. داستانی بسیار تاثیرگذار که این روزها اکثرمان با آن روبه‌رو هستیم و شاید هم حالا دیگر به دنبال راهی برای برون‌رفت از آن می‌گردیم. به همین دلیل هم دیدن نمایش بازگشت را به شما پیشنهاد می‌کنیم. نمایشی که مطمئناً تاثیر بسزایی بر شما خواهد گذاشت.

جام جم

تئاتر

THEATER

پنجشنبه ۱۶ آذر ۱۴۰۲ شماره ۶۶۵۲

نداریم که نمایش بازگشت نهایت یک کار درباره امیدبخشی است اما یک محصول در برابر هزاران محصولی است که می‌تواند برای مخاطب ایجاد امید و انگیزه کند تا به او بفهماند که باید درمقابل یأس و ناامیدی، ایستادگی کرد. چرانیاید این نمایش همزمان در سراسر کشور اجرا شود؟! امیدواریم تمام کسانی که دغدغه‌مند فعالیت فرهنگی در کشورمان هستند، کمک کنند تا بتوانیم در تمام استان‌ها با عوامل بومی هر استان که بحث کادرسازی در استان‌ها را به‌همراه خواهد داشت و یک نوع کارآفرینی است، حداقل یک مرکز نمایش میدانی ایجاد شود. این مراکز خواهند توانست در طول سال به مناسبت‌های مختلف در عاشورا، ایام شادی و ماه رمضان به موضوعات مختلف فرهنگی، اجتماعی، آیینی و بومی بپردازند.

تلاش برای تغییر سلیقه مخاطب عام

کارشناسان تئاتر درباره نمایش‌هایی که در سال‌های اخیر توسط این گروه اجرا شده است، به بالا بودن سطح کیفی آن اذعان و بر این نکته تأکید داشته‌اند کارگردانی و اجرای این نمایش‌ها به‌دلیل حجم کاری، طراحی لوکیشن‌های جذاب و متنوع، بهره‌گیری درست از موسیقی، نور و تعداد بالای هنروران متعددی که بسیاری از آنها اولین تجارب کار هنری را سپری می‌کنند کار بسیار سختی است لذا در مجموع تیم موسسه هنری-رسانه‌ای سینمای ققنوس طی این سال‌ها با اجراهایی که به صحنه آورده موفقیت خوبی حاصل کرده است.

حسن برزا، نویسنده و کارگردان نمایش بازگشت در این خصوص به جام‌جم گفت: این نمایش به لحاظ فرم و دکور پردگاشنی سنگین و به لحاظ محتوایی بر موضوع امید تکیه دارد. به نحوی که برای هر پرده از نمایش دکور خاصی طراحی شده و به مثابه یک سکانس از یک فیلم سینمایی است. وی در پاسخ به این سؤال که بعد از این سال‌ها و اجرای چند نمایش موفق تاریخی در بوستان ولایت، چقدر این لوکیشن به‌عنوان یک فضای تئاتری نظیر همتایان خود بین مردم پایتخت جلافتاده است، توضیح داد: دغدغه اجرای نمایش‌های مردمی از خیلی سال پیش دغدغه سازمان هنری - رسانه‌ای اوج بوده است؛ مقام معظم رهبری نیز بارها بر اهمیت این‌که هنر نمایش باید به میان مردم برده شود، تأکید داشتند اما تاثر تا پیش از این عمدتاً مربوط به قشر مرفه جامعه محسوب می‌شده است و همیشه مراکز و سالن‌هایی نظیر تالار وحدت و تئاترشهر و در سال‌های اخیر سالن هتل اسپیناس پالاس یا بلیت‌های گران‌تر میزبان مخاطبان نمایش بوده‌اند و البته طیف خاصی را جذب کرده‌اند. به‌ویژه سالن اسپیناس پالاس که اگر یک خانواده بخواهند تماشاگر آثار به‌اجرافته در آنجا باشند، باید هزینه زیادی را در این شرایط اقتصادی صرف کنند اما اوج در آثار نمایشی خود بیشتر تلاش کرده به سمت مردم برود؛ در مناطقی که شاید به لحاظ مالی کم‌بضاعت هستند و امکان هزینه‌کردن برای نمایشی تئاتر را کمتر دارند این ظرفیت را فراهم کرده است تا از آنها میزبانی کند. در این امر از کیفیت نیز غافل نبوده و اتفاقاً با بهترین کیفیت آثاری را تولید کرده است. وی درباره تاثیر کیفی اجرای تئاتر در مناطق کم برخوردار شهری عنوان کرد: قطعاً تاثیر این اتفاق به‌تدریج در میان مردم آن مناطق مشهود خواهد بود. وقتی مخاطبان محتوایی با کیفیت و فرم جذاب را تماشا می‌کنند، سطح سلیقه و نگاه‌شان نسبت به هنر و مسائل مختلف ارتقا می‌یابد. نمایش‌های میدانی اوج با کیفیت و خوب است که حتی اگر به‌اصطلاح سلب‌ریتی‌ها و چهره‌ها نیز بخواهند شاید در توان‌شان نباشد حتی با در اختیار داشتن بهترین امکانات آنها را تولید کنند.

وی درباره مضمون نمایش بازگشت ادامه داد: همه ما در طول زندگی با مقوله‌ای به نام امید دست و پنجه نرم کرده‌ایم، این معنا دغدغه بشر از ازل تا این‌دین بوده و هست و امید منشأ روحانی و خدایی دارد و همواره با ناامیدی که منشأ شیطانی دارد در تقابل است، وقتی به سمت امید کشیده شده‌ایم در واقع به سوی نور رفتیم و هر وقت ناامیدی در زندگی مان غلبه کرده، تبعات سختی را به دنبال داشته است. صحبت از امید در نمایش بازگشت، کار ساده‌ای نبود و ممکن بود انگ شعاری بودن به این اثر زده شود اما وقتی چنین مفاهیمی دستمایه آثار هنری قرار می‌گیرد و به نمایش و فیلم تبدیل می‌شود به‌ویژه زمانی که روی آن خوب فکر و آن موضوع درک شده باشد، می‌تواند تاثیرگذار شود. همچنین وقتی مفاهیمی مثل امید در یک اتفاق و داستان ساده ملموس از زندگی برجسته شود، مخاطب را به فکر می‌اندازد یا زمانی که در داستان‌هایی که تاکنون شنیده نشده برنگاه و نبردی بین امید و ناامیدی را نشان می‌دهید، این خروجی را تماشاگر می‌پذیرد. در نمایش بازگشت، اتفاق از زمان حال شروع می‌شود از برنگاه امید و ناامیدی و بعد لحظه ناامیدی را می‌بینیم. در تاریخ می‌گردیم و وقتی به زمان حال برمی‌گردیم، شخصیت اصلی را می‌بینیم که قبلاً در چه مسیری بوده و به چه شرایطی می‌رسد و چطور به زندگی اش برمی‌گردد. وی در پاسخ به این‌که چرا در تئاترهای مردمی کمتر از بازیگران چهره استفاده می‌شود، گفت: در این تئاترها ازجمله نمایش بازگشت هم می‌توان از بازیگر استفاده کرد و هم بازیز به این انتخاب نیست. در بعضی نمایش‌ها این امکان وجود دارد و در برخی دیگر نیازی احساس نمی‌شود. در اینجا فرم و اتفاقات نمایش، بازیگرمحور و چهره محور نبود که بخواهیم به‌واسطه چهره‌ها مخاطب را جذب کنیم. این قصه خود نمایش است که جذابیت ایجاد می‌کند و افراد در آن تعیین‌کننده نیستند، البته ما تاکنون در صداگذاری از گویندگان درجه یک در کارهای مان استفاده کرده‌ایم.

قاب

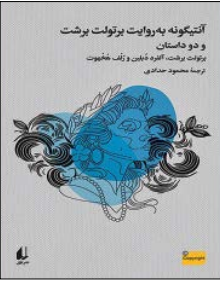
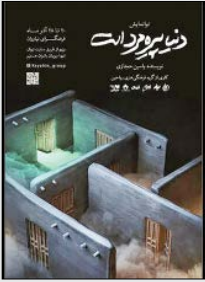
«واله» در برج آزادی

سالن اصلی برج آزادی در ایام شهادت دخت گرامی پیامبر اسلام (ص) میزبان نمایش «واله»- کاری از گروه هنری میثاق می‌شود. در این نمایش تلاش شده تا با استفاده از افکت‌های نور و صدا در صحنه‌های یورش به منزل حضرت فاطمه (س) و تشییع پیکر مبارک ایشان فضای غمبار وقوع این حوادث تاریخی صدر اسلام به‌تصویر کشیده‌شود. نمایش واله در روزهای ۲۰ تا ۲۲ آذر از ساعت ۱۰ تا ۱۲ و ۱۵ تا ۱۷ و روزهای ۲۳ و ۲۴ آذر از ساعت ۱۸ تا ۱۹ ویژه بانوان اجرا می‌شود. علاقه‌مندان به دیدن این نمایش آیینی می‌توانند برای رزرو بلیت به نشانی اینترنتی [www. tiwall.com](http://www.tiwall.com) مراجعه کنند.

نوا نمایش «دنیا پیره مرد است» ویژه بانوان

در روزهای پایانی پاییز و مصادف با ایام فاطمیه، نوا نمایش «دنیا پیره مرد است» به تهیه‌کنندگی گروه فرهنگی- هنری ریاحین- با همکاری فرهنگسرای نیاوران و صندوق اعتباری هنر اجرا می‌شود. متن این نمایش‌نامه اثری متفاوت از یاسین حجازی است. حجازی که آثاری چون

«معمای مطربان پریشان» و «صورت‌های تاریک» را در کارنامه خود دارد، این بار سراغ روایتی جدید رفته‌است. در این روایت بانویی ندیمه‌اش را فرستاده تا خبری را ببرد و برگردد؛ ولی او حین برگشت، مسیر خانه بانویش را گم می‌کند و حال به دنبال راهی برای بازگشت است. در جست‌وجوی راه بازگشت، با رذن در خانه‌های بسیار، قصه هر خانه را می‌شنود و با کسائی روبه‌رو می‌شود که اسامی‌شان در بین اوراق تاریخ با بانویش اشتباه گرفته شده است. نوا ی این اثر نیز توسط گروه فرهنگی- هنری آیه ساخته و اجرا می‌شود. گروه فرهنگی- هنری ریاحین پیش از این «شیشه‌های شهر سنگی» و «میراث یغمازده» را روی صحنه برده‌است. نوا نمایش دنیا پیره مرد است از ۲۰ تا ۲۸ آذر هر روز در دو سانس در سالن خلیج‌فارس فرهنگسرای نیاوران روی صحنه می‌رود. علاقه‌مندان می‌توانند بلیت این اثر را از سامانه تیوال تهیه کنند.

ترجمه روایت برشت

از تراژدی آنتیگونه چاپ شد

کتاب «آنتیگونه به روایت برتولت برشت و دو داستان» نوشته برتولت برشت، آلفرد دُبلین و ژلف هخهوت به‌تازگی با ترجمه محمود حدادی توسط نشر ارق منتشر و راهی بازار نشر شده و چاپ دومش نیز با فاصله کمی از چاپ اول عرضه شده‌است.

این‌کتاب اولین عنوان نمایش‌نامه از مجموعه «بوطیقای نو» است که این‌ناشر چاپ می‌کند. «آنتیگونه» تراژدی معروف سوفوکل نمایش‌نامه‌نویس یونانی است که تا امروز، بارها اجرا و اقتباس‌های مختلفی از آن شده است. از آنتیگونه سه‌روایت در یونان باستان وجود داشته، اما آنچه به جا مانده، تراژدی سوفوکل است که تفاوت‌هایی با روایت ائوریپیدس، دیگر تراژدی‌نویس یونان دارد. طبق روایت سوفوکل، آنتیگونه دختر اودیپوس شاه تپس یا تیای و یوکاستا یا اپیکاسته و خواهر اتئوکلس و پولونیکس و ایسمنه است. پدر او پس از گناهی ناخواسته، تن به تبعید می‌دهد و کرئون، دایی آنتیگونه، از شاه می‌خواهد مدتی سفر را به تعویق بیندازد. این‌کتاب با ۱۲۰ صفحه، شمارگان ۵۰۰ نسخه و قیمت ۱۱۵ هزار تومان منتشر شده است.

قاب

«واله» در برج آزادی

سالن اصلی برج آزادی در ایام شهادت دخت گرامی پیامبر اسلام (ص) میزبان نمایش «واله»- کاری از گروه هنری میثاق می‌شود. در این نمایش تلاش شده تا با استفاده از افکت‌های نور و صدا در صحنه‌های یورش به منزل حضرت فاطمه (س) و تشییع پیکر مبارک ایشان فضای غمبار وقوع این حوادث تاریخی صدر اسلام به‌تصویر کشیده‌شود. نمایش واله در روزهای ۲۰ تا ۲۲ آذر از ساعت ۱۰ تا ۱۲ و ۱۵ تا ۱۷ و روزهای ۲۳ و ۲۴ آذر از ساعت ۱۸ تا ۱۹ ویژه بانوان اجرا می‌شود. علاقه‌مندان به دیدن این نمایش آیینی می‌توانند برای رزرو بلیت به نشانی اینترنتی [www. tiwall.com](http://www.tiwall.com) مراجعه کنند.

